

POPULÄRVETENSKAPLIG SAMMANFATTNING (kan även även bifogas som bilaga)

Organisationens namn Statens Veterinärmedicinska Anstalt
Projekttitel Fortsatt nationell övervakning genom typning av campylobacter
Sammanfattning Campylobacter är en tarmbakterie som förekommer hos många djurslag. Den smittar människor främst genom förorenat vatten eller livsmedel, och framför allt kyckling. Antalet fall av campylobacterinfektion ökar under sensommarmånaderna varje år, men under några år (2014-2017) såg vi även en ökning under vintrarna som till stor del kunde härledas till campylobacter på inhemsk slaktkyckling. Med anledning av de senaste årens utbrott initierades år 2017 ett övervakningssamarbete mellan Folkhälsomyndigheten, Statens Veterinärmedicinska Anstalt (SVA) och Livsmedelsverket som gick ut på att vid två perioder under året jämföra campylobacter från patienter och blindtarmsprover från slaktkyckling och under vissa perioder även från livsmedelsprover (kycklingkött). Genetiska jämförelser av bakterier (s.k. typning) är ett värdefullt verktyg som möjliggör att visa hur nära besläktade bakterier är och om de har samma ursprung. Detta har hjälpt oss undersöka om campylobacter från slaktkyckling har orsakat sjukdom hos människor. Typning är även användbart för att kunna studera spridning av campylobacter mellan flockar och för att följa upp om de åtgärder som använts på gårdar för att minska förekomsten av campylobacter har gett effekt. I det här projektet har vi analyserat samtliga campylobacter som samlats in inom övervakningsprogrammet för campylobacter på slaktkyckling under ett antal veckor före insamlingsveckorna för campylobacter från patienter som haft campylobacterinfektion. År 2018 var antalet smittade flockar totalt sett det lägsta sedan programmet startade och därför ingick också färre isolat i undersökningarna än under 2017. Vid första provtagningsperioden (Februari/Mars) var antalet campylobactersmittade kycklingflockar lågt vilket motsvarande det förväntade för säsongen. Alla utom ett isolat från den perioden härstammade från samma slakteri och var i stort sätt identiska med varandra och även med drygt hälften av patientisolaten. Vid andra provtagningsperioden (juli/Augusti) var antalet smittade flockar högre, men lågt för att vara under den varmare säsongen. Vid andra provtagningsperioden var den genetiska diversiteten av campylobacter på slaktkyckling mycket högre än vid första perioden, vilket är normalt för sommaren då det förekommer mer campylobacter i miljön och därmed flera smittkällor. Fortfarande kunde dock närmare hälften av de analyserade bakterierna från kyckling kopplas ihop med patienter som insjuknat i campylobacterinfektion. Detta visar på hur stor effekt förekomsten av campylobacter på svensk kyckling har för humanhälsan. Utöver de två förutbestämda provtagningsperioderna har även några misstankar om spridning av isolat mellan flockar och gårdar utretts under året. Utredningarna har bland annat visat på risker för smitta i samband med transport av kyckling till slakt och vikten av en regelbunden provtagning av rengöring av transportcontainrar. Det har även visat sig att daggamla kycklingar har kunnat föra med sig smitta till gårdarna, något som ansetts vara mindre troligt enligt tidigare undersökningar. Förhoppningen är att övervakningen ska få fortgå under flera år så att vi får en ökad kännedom om vad som kan anses som normalt och inte så att vi tillsammans med övriga myndigheter och kycklingbranschen snabbare kan agera på varningssignaler.